

Gyógyítsuk és/vagy büntessük?

RÓZSA PIROSKA

PTE ÁJK DI

*„törvényben kellene eltiltani serdületlen gyermekek szerelmét.
a derék emberek önként szabják maguknak ezt a törvényt,
a közönséges szeretőket pedig kényszeríteni kellene rá”¹*

Egy konferencián hangzott el: az előadás vagy a tanulmány halála, ha nincs aktualitása. Úgy gondolom, hogy a következőkben részletezendő pedofília nagyon is aktuális. A gyermeki jogok elismerésével és terjedésével egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a gyermekek testi, szellemi, erkölcsi fejlődésének védelmére. A médiában is egyre többet hallunk pedofil papokról, esetleg apukákról, akik éveket tartják fogva gyermeküket, élnek velük rendszeres nemi életet és esetleg nemzenek nekik gyermekket. Mint a legtöbb médiában felkapott téma, ez is sokszor felnagyított, főleg ami a papságot illeti, de véleményem szerint, ebben az esetben nem gond, ha túloznak, hiszen az ilyen jellegű cselekmény a gyermek egész életére hatással van

Jogászok számára a 2009 szeptemberében elfogadott lengyel Btk-t módosító javaslatnak van jelentősége. Mind az alsóház, mind a szenátus nagy többséggel fogadta el a módosítást, melynek lényege, hogy akit 15 év alatti kiskorú vagy közeli hozzátartozó sérelmére elkövetett nemi erőszak miatt ítélik el, azt a bíróság ítéletében kémiai kasztrációra kötelezheti. A büntetési tételeken is szigorítottak, a korábbi 2–12 évig terjedő szabadságvesztést 3–15 évig terjedő börtönbüntetésre változtatták, emellett 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető az a pedofil, aki interneten tesz ajánlatot. Természetesen a bíróság döntésének meghozatala előtt köteles meghallgatni pszichológus, pszichiáter és szexológus véleményét. A szigorítás annak volt köszönhető, hogy kiderült, egy lengyel apa hat éven keresztül tartotta fogva lányát, akit rendszeresen megerősakolt, és akitől két gyereke született. Önmagában nem a szigorítás volt meglepő, hiszen számos ország alkalmazza a kémiai kasztrációt, így például Ausztrália, Izrael, Törökország, Oroszország, Németország, Dánia, Svédország és Amerika több állama, így Kalifornia, Montana, Florida, Georgia, Louisiana. Az újdonság, hogy míg a fent említett országokban a beavatkozás önkéntes, addig Lengyelországban a bíróság kötelezi az elkövetőt a kémiai kasztrációra, az nem csak egy választható beavatkozás. A kasztráció lényege, hogy hormontartalmú gyógyszerekkel csökkentik a beteg tesztoszteronszintjét, gátolva ezzel szexuális vágyait. A kezelés befejezésével a gyógyszerek vágycsökkentő hatása megszűnik, de az alkalmazásuk során jelentkező mellékhatások (a mellek nagyobbodása, szőrzet csökkenése, izomtömeg növekedése stb.) pszichológiai változásokat idézhetnek elő.

Emberi jogi szervezetek szerint ez sérti az ember testi épséghez és méltósághoz, egészséghez való jogát és az orvosi beavatkozásokba való beleegyezéshez való jogot. Ennek ellenére a törvény elfogadásra került, azt 2010 júliusától alkalmazzák.

¹ Platón: A lakoma. Budapest. Atlantisz kiadó. 2005.

1. Néhány gondolat a pedofiliáról általánosságban

Nincs egységes fogalom, minden szerző különbözőképpen határozza meg a pedofília fogalmát. Általános értelemben a pedofília egy felnőtt ember nemileg éretlen gyermekek iránti vonzódása. Sokan nem jutnak el a szexuális kapcsolatig, megelégszenek képek nézegetésével, simogatással.² Megítélése sem egységes, az koronként és társadalmanként eltérő.

Nem lehet a tipikus elkövetőt meghatározni, minden korosztályból, társadalmi rétegből kikerülhet. Különbséget tehetünk exkluzív és non exkluzív elkövető között. Míg az első csoportba tartozó csak gyermekkel létesít kapcsolatot, a második csoportba tartozó elkövetőnek felnőttel és gyermekkel is van szexuális kapcsolata. Általában alacsonyabb társadalmi osztályokban derül fény az ilyen bűncselekményekre, de valószínűleg azért, mert rájuk jobban figyelnek a hatóságok. A látencia nagyon magas.

Az sincs meghatározva, hogy mekkora korkülönbségnek kell lennie a tettes és az áldozat között. Ez részben annak köszönhető, hogy a szexuális önrendelkezési jog életkori határa eltérő az egyes jogrendszerekben. Vannak országok, ahol már 12 éves gyermekeknek is elismerik a szexuális önrendelkezési jogát, van ahol ez csak 20 évesen következik be.³

2. A pedofília okai

A pedofiliának pszichológiai, szociológiai és biológiai okai vannak. A WHO betegséglistáján szerepel, mint parafilía, azaz szexuális preferenzia zavar, deviáns, rendellenes vonzódást jelent, egyéb, perverziónak nevezett viselkedés zavar, nem örökölhető, de nem is gyógyítható. Egyesek szerint ez nem betegség, csak egy szexuális irányultság, ugyanúgy, ahogy a homoszexualitás. Pszichológiai okai vannak, így a pedofilok alacsony önértékeléssel rendelkeznek, szoronganak, önértékelési zavarai vannak, általában depressziósak, felnőtt emberekkel alig van kapcsolatuk, kapcsolatfelvételük nehézkes, és általában az elkövetők is korábban szexuális bűncselekmények áldozatai voltak.

A 90-es években azonban elkezdtek kutatni a pedofília biológiai okait, mivel amerikai orvosok felfigyeltek arra, hogy az agy bizonyos területein megjelenő tumorok miatt az addig normális beállítottságú emberek szexuális érdeklődése megváltozott, gyermekek felé fordultak, majd a tumor eltávolításával ismét normális szexuális szokásaikhoz tértek vissza. Torontói kutatók által közölt vizsgálat szerint a pedofília betegség, idegfejlődési okai vannak, MRI-vizsgálatok bizonyítják, hogy a pedofilok agyának felépítése eltér az egészségesekétől. A kutatók véleménye, hogy háromszor több a balkezes közöttük és az átlagnál alacsonyabbak (én a testi jegyeken alapuló megkülönböztetéssel azonban fenntartással élnék). A Yale egyetemen is vizsgálták az ilyen cselekményt megvalósító elkövetőket,⁴ amely kutatás eredményeit a Biological Psychiatry szaklap publikálta. Az orvosok kutatásának eredménye alapján az elkövetők

² Anil Aggrawal: Forensic and medical-legal aspects of sexual crimes and unusual sexual practice. 2009.

³ Kránitz Mariann: A gyermek szexuális kizsákmányolása: prostitúció, pedofília, pornográfia. Belügyi Szemle. 2000. 4–5, 92–103.o.

⁴ http://www.sg.hu/cikkek/55126/mas_a_pedofilok_agya.2010_11_29.

egyres agyterületei nem elég aktívak, a hipotalamusz kevésbé aktív, elülső agykérgük aktivitása gyengébb, a skizofréniában szenvedőkkel azonos agyterületen vannak problémák, emiatt azonos gyógyszerrel kellene őket kezelni.⁵ A kutatás vezetője, dr. Georg Northoff szerint az eredmények a pedofília neurobiológiájának, idegrendszeri felépítésének és működésének első lépcsője, céljuk pedig a rendellenesség megszüntetését célzó új és hatékony terápia kidolgozása⁶. A Journal of Pschiatry Research-ban olvasható, hogy hat agyi terület között, amelyek a szexuális vágy felkeltésében játszanak szerepet, kevesebb az összeköttetést jelentő fehérállomány. Az agyi fehérállomány idegrostokból épül fel, amely összeköti az agy különböző központjait. A pedofilok agyában kevesebb van ebből a rostból. A hiba tehát nem az agy hibás működésben van. Az Elmezavarok Diagnosztikai és Statisztikai Kézikönyve a pedofílt olyan egyénnek tekinti, aki nemileg éretlen gyermekek iránt szexuálisan vonzódik, vagy azokkal ilyen jellegű kapcsolatot létesít.⁷

Dr. Czeizel Endre a pedofíliát olyan komplex pszichiátriai betegségnek tekint, amelyben a több génre visszavezethető hajlamot az ártó külső hatások provokálják.⁸ Szintén ebben a cikkben olvadhatjuk, hogy fontos hangsúlyozni a pedofilok ténylegesen szeretik a gyerekeket és tettüket nem az ártás, bántás, ölés szándéka vezeti. Peszleg Tibor szerint nagyon valószínű, hogy genetikailag programozott hajlam található ezekben a személyekben, de ennek a hajlamnak a kifejlődése vagy elnyomása már a személyiség szocializációja során történik.⁹ Szemele György azt állítja, hogy nincs olyan kutatás, amely arra irányulna, hogy bizonyítsa: a szexuális devianciának valamilyen genetikai háttere lenne, gén hatására következne be, ez az elfajulás környezeti hatásra alakul ki.¹⁰

A kutatók tehát nem tudják a pedofília okait, abban azonban egyetértenek, hogy betegségről van szó, amelynek lehetnek nemcsak pszichológiai, de biológiai okai is.

A pedofília mögött meghúzódhatnak társadalmi okok is. A mai társadalomban sokan nem elégedettek, úgy gondolják, normális szexuális szokásaikon változtatva életük jobb lesz. Emellett meglehetősen sok a médiában, interneten megjelenő szexualitás, amely tovább ösztönzi a hasonló jellegű cselekmények elkövetésére az embereket.¹¹

3. Pedofília a büntetőjog rendszerében

Jogban jártas emberek számára egyértelmű, hogy pedofília megnevezéssel bűncselekményt nem tartalmaz a magyar Btk. Ez a köznapi elnevezése minden olyan magatartásnak, amely során egy felnőtt egy kiskorúval próbál meg

⁵ http://www.sg.hu/cikkek/55126/mas_a_pedofilok_agya.2010_11_29.

⁶ http://egeszseg.origo.hu/cikk/0804/515534/20080121_pedofilia_korai_szex_perverzio_bantalma_zas_terapia_gyermek_es_ifjusagvedelem_2.htm.2010_11_30.

⁷ http://egeszseg.origo.hu/cikk/0804/515534/20080121_pedofilia_korai_szex_perverzio_bantalma_zas_terapia_gyermek_es_ifjusagvedelem_1.htm.2010_11_30.

⁸ Czeizel Endre: A pedofília korszerű orvosi értelmezése. Belügyi Szemle. 2000.4–5.104–109. o.

⁹ Peszleg Tibor: Internet és pedofília. Belügyi Szemle. 2004.11–12.54–66. o.

¹⁰ http://www.mno.hu/portal/7577.2010_11_28.

¹¹ http://egeszseg.origo.hu/cikk/0804/515534/20080121_pedofilia_korai_szex_perverzio_bantalma_zas_terapia_gyermek_es_ifjusagvedelem_1.htm.2010_11_29.

szexuális kapcsolatot létesíteni. Pedofil jellegű magatartást tartalmazó bűncselekmény az erőszakos közösülés, szemérem elleni erőszak, megrontás, vérfertőzés, tiltott pornográf felvétellel visszaélés és szeméremsértés. Nem kívánom őket részletezni, csak néhány fontosabb megjegyzést tennék. Ezeket a cselekményeket a magyar Btk. a nemi erkölcs elleni bűncselekmények cím alatt szabályozza. Jogi tárgyat tekintve védi a szabadságjogok között megtalálható nemi szabadságot, a gyermek egészséges nemi fejlődését és a nemi kapcsolatok társadalmi elfogadottságát. A szemérem elleni erőszak és az erőszakos közösülés tényállását 1997-ben módosították, ekkortól minősítő körülmény, ha az áldozat 12. életévét még nem töltötte be. Ha fajtalanság vagy közösülés erőszak nélkül következik be, akkor az alapeset, ha erőszakkal vagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel, akkor a minősített eset miatt kerül sor az elkövető felelősségre vonására. Fajtalanság a közösülés kivételével minden olyan súlyosan szeméremsértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál. Erőszakos közösülés csak különeműek között valósulhat meg, míg fajtalankodás azonos neműek között is. Megrontás esetében a törvény két alakzatot szabályoz: a tizennyolc éven felüli elkövető megrontásért felel, akár fajtalankodik a sértettel, a tizennyolc év alatti csak közösülés esetén vonható felelősségre, de ő az életkori határok miatt már nem tekinthető pedofilnak. A vérfertőzés jelenlegi szabályozása szerint mindenki önálló tettes, kivéve, ha az elkövető más erőszakos bűncselekményt is megvalósít. A cselekmény alanyai egyenesági rokonok és testvérek, fontos a vérségi kapcsolat, enélkül nem valósul meg a bűncselekmény. A tiltott pornográf felvétel tényállásának módosításával uniós tagságunkból eredő kötelezettségünknek tettünk eleget. Gyermek szexuális kizsákmányolását kívánják ezzel büntetni a tagállamok. A törvény 14 év felett engedi a beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolatot. A szeméremsértés esetén az elkövető nemi vágyainak kielégítése végett szeméremsértő módon mutogatja magát.

A büntetőeljárásban minden elkövető azonos megítélés alá esik, függetlenül attól, hogy beteg, vagy csak a változatosságot keresi. Az elkövetővel szemben szabadságvesztés büntetés kiszabását helyezi kilátásba a magyar Btk. A beteg elkövetőn ez nem segít.

4. Magyar törvényjavaslat

2010. november 24-én két parlamenti képviselő – lengyel mintára – módosító javaslatot nyújtott be a Btk-ra, a Be-re és a Bvtvr-re vonatkozóan „*A gyermekkorúak sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények megelőzésére és megakadályozására szolgáló egyes büntetőjogi jogszabályok megalkotásáról és módosításáról*” címmel. Ebben egy új intézkedési nem bevezetését szorgalmazták, a következő szöveggel:

„Gyógykezelését kell elrendelni az elkövetőnek, ha megrontás büntett miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bűncselekmény elkövetése normálistól eltérő szexuális szokásainak eredménye, és tartani kell attól, hogy gyógykezelés — különösen az elkövető szexuális vágyának csökkentése — nélkül hasonló cselekményt fog elkövetni.” Az új intézkedés neve szexuális bűnelkövető gyógykezelése lenne. Elsősorban járóbeteg-ellátás keretében oldanák meg a

gyógyszeres kezelést, de amennyiben, szükséges zárt intézetben (IMEI) hajtánák végre a kezelést. A javaslat szerint az intézkedés elrendelése nem tartozik bírói mérlegelésbe, törvényi feltételek fennállása esetén elrendelése kötelező. Az intézkedés határozatlan idejű, fenntartásának szükségességéről orvos dönt, ugyanúgy, ahogy a kezelés gyakoriságáról, a gyógyszer adagolásáról és az adagolás módjáról. A törvényjavaslat indoklásában olvashatjuk, hogy az intézkedés bevezetésének szükségességét a pedofil jellegű bűncselekmények szaporodása okozza. Ezzel védeni kívánják az áldozatokat, amely az állam elsőrendű, alkotmányos kötelessége. Cél a bűnisméltés elkerülése, mivel ezeknek az elkövetőknek a visszaesési aránya 99%-os. Csak azokkal az elkövetőkkel szemben alkalmaznák, akiknél a bűncselekmény elkövetése a normálistól eltérő szexuális szokásuknak eredménye.

Ezzel kapcsolatban egy dolgot szeretnék megjegyezni. Ez a kezdeményezés nem teljesen új, hiszen 2009 szeptemberétől 2010 májusáig működött az első terápiás csoport Magyarországon, amelybe olyan személyek jelentkezhettek és vehettek részt a foglalkozáson, akik kiskorúakkal vagy fiatakorúakkal létesítettek szexuális kapcsolatot vagy ilyen jellegű késztetéseik voltak. A programot a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőség Osztálya támogatta.

Veér András szerint a pedofília olyan személyiségzavar, amely nem korlátozza a büntethetőséget, mivel az ebben szenvedők pontosan tudják, hogy törvénybe ütköző cselekményt követnek el.¹²

5. Elkövetőkkel szembeni további lehetséges intézkedések

Csehországban a kémiai kasztráció mellett művi kasztrációt is végeznek, igaz, csak felnőtteken, csak kérésre, konzultáció után, orvosi javaslatra, az úgynevezett kasztrációs bizottság engedélyével. Pedofil tartalmú internetes oldalak korlátozására már több kezdeményezés volt. Az internet ugyanis anonimítást biztosít az ilyen jellegű cselekményt elkövetőknek, társra találnak, könnyebben hozzáférnek, elérhetik áldozataikat és növeli, stimulálja a vágyakat. Több országban is vezetnek listát a pedofil cselekmények miatt elítélt elkövetőkről. Angliában értesítik a szomszédokat, a lakókörnyezetet, ha pedofil jellegű cselekmény miatt elítélt költözik a környékre. Az USA-ban a listák fényképet is tartalmaznak. Szintén Csehországban egy magáncég vezet hasonló nyilvántartást, de mivel ez az adatvédelmi jogszabályokba ütközik, külföldi szerverről működtetik az oldalt. A nyilvántartás nevet, lakóhelyet és fényképet is tartalmaz. Az Unió igazságügy-miniszterei kerethatározat létrehozását javasolják *„gyermek ellen elkövetett szexuális bűncselekményekért kiírt tiltások egész Európában történő elismeréséről és végrehajtásáról szóló kerethatározat”* címmel. A kezdeményezés lényege, hogy amennyiben valakit foglalkozásától eltiltottak, az ne tehesse meg, hogy átköltözik az EU más országába, és ott folytathatja tevékenységét. Ez azért fontos, mert sok pedofil olyan szakmát választ magának, ahol gyermekek közelében lehet.

¹² http://www.police.hu/data/cms189475/nemierkolcs.pdf.2010_12_05.

6. Zárszóként

A címben feltett kérdésre, mely a tanulmányom címe, a válasz véleményem szerint, hogy gyógyítsuk és büntessük. A pedofiliában, mint betegségben szenvedők beszámítási képességét nem korlátozza ez a hajlamuk, az elkövető tisztában van cselekményével és annak következményeivel. A szabadságvesztés önmagában azonban nem hoz megoldást, de prevenciók miatt meg kell tanítanunk az elkövetőt vágyainak kordában tartására, kontrollálására. Emiatt én mindenképpen szükségesnek tartom az elkövető pszichés kezelését, ha az orvos pedig úgy gondolja, akkor még a gyógyszereset is, annak érdekében, hogy a hasonló cselekményeket megelőzzük. Mindenképpen ki szeretném jelenteni, hogy nem kívánom igazolni a pedofilok tetteit, csak a megelőzés fontosságát kívánom hangsúlyozni.